

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 13.5.2014
COM(2014) 263 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Krepitev vloge zasebnega sektorja pri doseganju vključujoče in trajnostne rasti
v državah v razvoju**

1. UVOD

1.1. Vloga zasebnega sektorja pri spodbujanju razvoja

Splošno je priznано, da je dostojno delovno mesto najboljši način za izhod iz revščine. Zasebni sektor zagotavlja približno 90 odstotkov delovnih mest v državah v razvoju, zato je pomemben partner v boju proti revščini. Da bi svet lahko do leta 2050 izpolnil cilj glede zagotavljanja hrane za 9 milijard ljudi, je zasebni sektor potreben tudi kot vlagatelj v trajnostno kmetijsko proizvodnjo. Z inovacijami in naložbami v nizkoogljične rešitve, ki gospodarno izkoriščajo vire, bo imel pomembno vlogo pri preoblikovanju v vključujoče zeleno gospodarstvo. Ker je v zasebnem sektorju ogromno možnosti za ustvarjanje vključujoče in trajnostne rasti v državah v razvoju, postajajo zasebni deležniki, vključno s podjetji, finančnimi posredniki, združenji ter delavskimi in delodajalskimi organizacijami, vedno bolj dejavni kot vir financiranja ter partnerji vlad, nevladnih organizacij in donatorjev na področju razvoja.

1.2. Podpora Evropske unije za razvoj zasebnega sektorja: dosežki in izkušnje

Evropska komisija tesno sodeluje z vladami držav v razvoju, da bodo lahko razvile in izvajale politike, ki bodo podpirale razvoj zasebnega sektorja. Zagotavlja znatna nepovratna finančna sredstva za številne dejavnosti, med drugim regulativne reforme, krepitev zmogljivosti in zagotavljanje storitev za razvoj podjetij, pri čemer poseben poudarek daje krepitevi lokalnih mikro, malih in srednjih podjetij. V zadnjem desetletju je Komisija razvoj zasebnega sektorja podpirala s povprečno 350 milijoni EUR na leto. Zaradi tega ter razvojne pomoči in zasebnih naložb držav članic je EU glavni akter pri podpiranju razvoja lokalnega zasebnega sektorja v partnerskih državah. Komisija je z oblikovanjem regionalnih kombiniranih instrumentov začela razvijati tudi nova orodja za izvajanje razvojnih ciljev zasebnega sektorja. Strateška uporaba nepovratnih sredstev Komisiji omogoča, da dodatna razvojna finančna sredstva izrabi za naložbe v infrastrukturo in lajšanje dostopa mikro, malih in srednjih podjetij do financiranja. EU je začela uporabljati tudi inovativne finančne instrumente, kot so jamstva, da bi poslovne banke spodbudila k dajanju posojil MSP, ter tvegani kapital za naložbe v sklade, ki nadalje posojajo ali vlagajo v projekte MSP za energetska učinkovitost. Povečanje kombiniranja v sodelovanju z institucijami za financiranje razvoja lajša tudi vključenost zasebnega sektorja kot vira financiranja. V celotnem sporočilu so prikazani uspešni primeri preteklega podpore EU za razvoj zasebnega sektorja, ki so lahko zgled prihodnjim ukrepom.

Nedavna ocena podpore EU za razvoj zasebnega sektorja v obdobju 2004–2010¹ je potrdila, da je Komisija znatno prispevala k razvoju zasebnega sektorja v partnerskih državah, ter opredelila načine za izboljšanje prihodnjih programov in strategij, med drugim: (i) dajanje večjega poudarka na ustvarjanje dostojnih delovnih mest; (ii) vključevanje zasebnega sektorja v portfelj podpore EU; (iii) učinkovitejše spodbujanje medsektorskih vprašanj, kot so agenda za dostojno delo, zaposlovanje žensk in mladih ter človekove pravice, in (iv) učinkovitejše delovanje in povečanje vpliva podpore za razvoj zasebnega sektorja z izboljšanjem diagnostike in merjenja rezultatov.

¹ Glej http://ec.europa.eu/europeaid/how/evaluation/evaluation_reports/2013/1317_docs_en.htm.

2. STRATEŠKI OKVIR ZA KREPITEV VLOGE ZASEBNEGA SEKTORJA, DA SE DOSEŽE VKLJUČUJOČA IN TRAJNOSTNA RAST

To sporočilo, ki izhaja iz preteklih dosežkov in izkušenj ter upošteva povratne informacije, prejete iz posvetovanj z deležniki², predlaga strateški okvir za krepitev vloge zasebnega sektorja pri doseganju vključujoče in trajnostne rasti. Obsega dve ravni, na katerih lahko EU doda vrednost in učinkovito dopolni ukrepe držav članic, institucij za financiranje razvoja in drugih razvojnih partnerjev.

Komisija želi ostati pomemben partner vlad in panožnih posredniških organizacij držav v razvoju pri podpori za razvoj zasebnega sektorja z oblikovanjem spodbudnega poslovnega okolja in razvojem lokalnih podjetij, ki lahko ustvarjajo dostojna delovna mesta in javne prihodke ter izkoristijo priložnosti, ki jih ponujajo globalno povezani trgi³. Komisija bo zato iskala nove načine za izkoriščanje potenciala zasebnega sektorja kot partnerja pri financiranju, izvajalca, svetovalca ali posrednika, da bi dosegla uspešnejše in učinkovitejše izvajanje podpore EU ne samo na področju razvoja lokalnega zasebnega sektorja temveč tudi na drugih področjih razvojnega sodelovanja EU, kot so trajnostna energija, trajnostno kmetijstvo in kmetijske dejavnosti, digitalna in fizična infrastruktura ter zeleni in socialni sektorji.

V predlagani strateški okvir, ki zasebnega sektorja ne obravnava le kot partnerja v razvojnem sodelovanju, bodo vključeni tudi ukrepi in orodja, ki bodo zasebnemu sektorju omogočili, da v okviru osnovnih poslovnih strategij doseže pozitivne razvojne rezultate. To pomeni, da namerava Komisija okrepiti svojo vlogo posrednika za vključevanje podjetij v razvoj, na primer s spodbujanjem odgovornih naložb v državah v razvoju ali trajnostnih dobavnih verig in vzorcev proizvodnje.

Ta strateški okvir je zajet v načrtovanju programov razvojne pomoči EU na področju nacionalnih in regionalnih strategij za razvoj zasebnega sektorja za obdobje 2014–2020, kot je skupno delo držav AKP in EU v zvezi z novim okvirom sodelovanja za razvoj zasebnega sektorja v državah AKP na ravni tematskih programov, ki vključevanje zasebnega sektorja obravnavajo kot medsektorsko vprašanje, ter na ravni sektorskih ukrepov, zasnovanih tako, da vključujejo sodelovanje zasebnega sektorja na področjih kmetijstva, trajnostne energije in infrastrukture ali v zelenih in socialnih sektorjih.

2.1. Načela za krepitev vloge zasebnega sektorja v razvojnem sodelovanju EU

Podporo EU za razvoj zasebnega sektorja in njeno sodelovanje z lokalnim in mednarodnim zasebnim sektorjem bodo vodila jasna načela, ki dopolnjujejo načela učinkovitosti pomoči, njihov namen pa je tudi spodbuditi prizadevanja držav članic EU, finančnih institucij in drugih razvojnih partnerjev EU.

- ***Osredotočenost na ustvarjanje delovnih mest, vključenost in zmanjšanje revščine.*** Programi in partnerstva morajo biti oblikovani tako, da prispevajo k zmanjšanju revščine, na primer z ustvarjanjem dostojnih delovnih mest, boljšimi delovnimi pogoji, postopnim

² Posvetovanja o vprašanjih, bistvenih za to sporočilo, so potekala med novembrom 2013 in februarjem 2014 z državami članicami EU, partnerskimi vladami, lokalnimi organi, evropskimi in lokalnimi predstavniki zasebnega sektorja, socialnimi partnerji in nevladnimi organizacijami.

³ Ti ukrepi so tesno povezani z dejavnostmi na področju trgovine in razvoja, opredeljenimi v sporočilu o trgovini, rasti in razvoju iz leta 2012 [COM(2012) 22 final], ki jih tudi dopolnjujejo.

prehodom iz neformalnega gospodarstva v formalno ali krepitvijo vloge žensk, deklet, mladih in ranljivih skupin v gospodarstvu.

- **Uporaba različnih pristopov za zasebni sektor.** Dejavnost zasebnega sektorja lahko poteka v različnih oblikah in na gospodarski razvoj vpliva na različne načine. Zasebni sektor je zelo raznolik, saj obsega podjetne posameznike ter velika večnacionalna podjetja in finančne institucije, družbe, ki ustvarjajo vrednost za delničarje, in socialna podjetja, usmerjena v ljudi, zadruga ter delavske in delodajalske organizacije. Delujejo lahko na lokalni, nacionalni, regionalni ali mednarodni ravni, na mestnih ali podeželskih območjih, v formalnem ali neformalnem sektorju in v zelo različnih razmerah v državah. Za vsako tako skupino akterjev zasebnega sektorja je treba ustvariti različne pogoje in spodbude za razvoj, kar pomeni, da se uporabijo različni pristopi, s katerimi bodo ti akterji podpirali razvoj in se vanj vključevali.
- **Ustvarjanje priložnosti s tržno usmerjenimi rešitvami.** Delovanje donatorjev ne bi smelo izkrivljati trga, vendar pa je potreben večji poudarek na izkoriščanju potenciala razvojne pomoči za pospešitev razvoja trga v partnerskih državah. Obstajajo še neizkoriščene možnosti za ustvarjanje poslovnih priložnosti za lokalne podjetnike s programi, ki za izvajanje podpore uporabljajo tržno usmerjene pristope, na primer s sodelovanjem z lokalnimi podjetniki kot izvedbenimi partnerji ali dobavitelji gradenj in storitev, ali pa v socialnih programih, v katerih se namesto podpore v naravi izvajajo gotovinski prenosi, saj je njihova dodatna prednost ta, da spodbujajo kupno moč in s tem tudi povpraševanje med prebivalstvom z nižjim dohodkom.
- **Upoštevanje jasnih meril pri zagotavljanju neposredne podpore akterjem zasebnega sektorja.** Uradna razvojna pomoč je nedvomno upravičena pri ukrepih na makro- in mezoravneh, lahko pa je učinkovita tudi na mikroravni, saj lahko pospeši razvoj lokalnih podjetij ali pomaga pri odpravljanju nedelovanja trga in neoptimalnih naložbenih okoliščin. Da se zagotovita razvojni učinek in trajnost, prepreči izkrivljanje trga ter ublažijo tveganja izgube ugleda in fiduciarna tveganja, je treba pri odločitvah o podpori podjetij ali finančnih posrednikov z neposrednimi nepovratnimi sredstvi, subvencioniranimi storitvami za razvoj podjetij ali v obliki jamstev, zavarovanj ali financiranja pod ugodnimi pogoji uporabljati jasna merila. Evropska komisija je oblikovala sklop pravil, ki jih je treba upoštevati pri sprejemanju takšnih odločitev. Dopolnjujejo pravila iz finančnih uredb Komisije⁴ in so v grobem prilagojena standardom, ki jih uporabljajo drugi razvojni partnerji (glej okvir 1).
- **Upoštevanje različnih lokalnih in nestabilnih razmer.** Da se zagotovi čim večji učinek podpore EU in se ta čim bolje izkoristi, je treba pri oblikovanju podpore za razvoj zasebnega sektorja in določanju prednostnih nalog glede na potrebe, razvojno fazo in stopnjo ranljivosti partnerskih držav razlikovati med razmerami v državah. Posebni pristopi so potrebni zlasti v nestabilnih državah in državah, ki so jih prizadeli konflikti, saj so v teh državah delovna mesta in gospodarske priložnosti nujno potrebne za ponovno vzpostavitev socialne kohezije, miru in politične stabilnosti.

⁴ Uredba (EU, Euratom) št. 966/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ter Delegirana uredba Komisije št. 1268/2012 o pravilih uporabe Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012.

- **Poudarjanje rezultatov.** Podpore za razvoj zasebnega sektorja in partnerstva morajo na vseh ravneh spremljati prizadevanja za boljše merjenje rezultatov in ocenjevanje razvojnega učinka ukrepov.
- **Upoštevanje usklajenosti politik na področjih, ki vplivajo na zasebni sektor v partnerskih državah.** Zagotavljanje, da ukrepi politike EU ne škodujejo razvojnim možnostim partnerskih držav, skupaj s tesnim sodelovanjem med zadevnimi službami Komisije in z državami članicami EU ostaja prednostna naloga, ki bo zagotovila celovit pristop EU ter skladnost in medsebojno krepitev razvojnih in drugih ustreznih politik EU. Sporočilo Komisije o trgovini, rasti in naložbah iz leta 2012⁵ navaja pristope, ki kažejo, kako se to izvaja v okviru trgovinskih in naložbenih politik.

Okvir 1: Merila za podporo akterjev v zasebnem sektorju

- (1) **Merljiv razvojni učinek:** Podpora, ki jo prejme zasebno podjetje ali finančni posrednik, mora na stroškovno učinkovit način prispevati k doseganju razvojnih ciljev, kot so ustvarjanje delovnih mest, zelena in vključujoča rast ali obsežnejše zmanjšane revščine. Da bi bilo to mogoče, so poleg preglednosti ciljev in rezultatov potrebni tudi ustrezni ukrepi glede spremljanja, vrednotenja in merjenja rezultatov.
- (2) **Dodatnost:** Zasebno podjetje ukrepa ali naložbe brez javne podpore ne bi začelo izvajati oziroma ukrepa ali naložbe ne bi izvedlo v enakem obsegu ali obdobju, na isti lokaciji ali enako kakovostno. Podprti ukrep ne bi smel izriniti zasebnega sektorja ali nadomestiti drugih zasebnih finančnih sredstev.
- (3) **Neutrlnost:** Podpora ne bi smela izkrivljati trga, dodeljena pa bi morala biti prek odprtega, preglednega in poštenega sistema. Morala bi biti začasna in imeti jasno opredeljeno izstopno strategijo. Podpora, dodeljena zaradi nedelovanja trga in posledičnih tveganj, ne bi smela odvracati od prizadevanj za regulativno reformo za odpravo vzrokov nedelovanja trga.
- (4) **Skupni interes in sofinanciranje:** Partnerstva z zasebnim sektorjem morajo temeljiti na stroškovni učinkovitosti, skupnem interesu in vzajemni odgovornosti za rezultate. Tveganja, stroški in nagrade skupnega projekta morajo biti pravično razdeljeni.
- (5) **Predstavitveni učinek:** Podprti ukrep bi moral imeti jasen predstavitveni učinek, ki pospešuje razvoj trga s privabljanjem drugih akterjev zasebnega trga, ki bodo razvojne rezultate posnemali in okrepili.
- (6) **Upoštevanje socialnih, okoljskih in davčnih standardov:** Zasebna podjetja, ki prejmejo podporo, morajo dokazati, da so njihove dejavnosti v skladu z okoljskimi, socialnimi in davčnimi standardi, vključno s spoštovanjem človekovih pravic in pravic avtohtonih ljudstev, dostojnimi delovnimi mesti, dobrim korporativnim upravljanjem in področnimi normami.

2.2. Podpora za razvoj zasebnega sektorja v prihodnjem razvojnem sodelovanju EU

2.2.1. Ustvarjanje poslovnega okolja, ki spodbuja razmah zasebnega sektorja

Zagotavljanje podpore za izboljšanje poslovnega in naložbenega okolja, zlasti za mikro, mala in srednja podjetja, ter krepitev panožnih posredniških in podpornih organizacij ostajata

⁵ COM(2012) 22 final.

temeljna stebra pomoči EU za razvoj zasebnega sektorja. Ta pristop lahko postane učinkovitejši z bolj kakovostnim določanjem prednostnega reda reform na ravni države in sektorjev ter vključitvijo zasebnega sektorja v javno-zasebni dialog, usmerjen v ukrepe, na ravni oblikovanja politike. Cilj Komisije je tudi izboljšanje instrumentov za pripravo politik, ki so na voljo za merjenje in primerjanje kakovosti poslovnega okolja po državah.

Da se zagotovi učinkovito združevanje reform poslovnega okolja in podpora za druge vidike naložbenega okolja, kot so razvoj finančnega trga, spodbujanje trgovanja, upravljanje migracij ter krepitev pravnih in sodnih institucij, si bo Komisija prizadevala za sinergije med svojo podporo za razvoj zasebnega sektorja, programom pomoči za trgovino, proračunsko podporo in povezanim političnim dialogom s partnerskimi državami. Komisija priznava, da sta za oblikovanje nacionalnih institucij in pravnih okvirov, ki omogočajo večjo učinkovitost in pravičnost trgov, potrebna dobro upravljanje in odgovornost partnerskih vlad. Pripravljena je zagotoviti podporo v primerih, kjer obstajajo politična volja po reformah in prizadevanja za izvajanje mednarodno dogovorjenih norm in smernic, kot je Konvencija Združenih narodov proti korupciji. Pri oblikovanju programov za razvoj zasebnega sektorja bo tudi bolje izkoristila političnoekonomsko analizo.

V Paragvaju je **program gospodarskega povezovanja**, ki ga je financirala EU, podprl ustanovitev enotnega okna za izvoz, ki je čas trajanja upravnih postopkov, potrebnih za izvoz mesa, s 40 dni zmanjšal na 50 minut, in število podjetij v Paragvaju, usmerjenih v izvoz, od leta 2004 povečal za 500 %, zaradi česar se je izvoz znatno povečal.

V Tuniziji je bila panoga mikrofinanciranja premalo razvita, saj sta približno 300 000 strankam storitve ponujala le dva ponudnika finančnih storitev. Zaradi **političnega dialoga** z EU in v okviru dejavnosti **skupne donatorske proračunske podpore**, ki so se začele izvajati pred revolucijo, je vlada leta 2011 reformirala pravni in regulativni okvir za nacionalno panogo mikrofinanciranja v skladu z mednarodno dobro prakso, kar je novim operaterjem omogočilo, da so zadovoljili nepokrito povpraševanje ranljivih skupin (ocenjeno na 700 000 strank) po mikrofinancah.

Rast zasebnega sektorja je lahko omejena zaradi splošnega poslovnega okolja, pa tudi zaradi pomanjkljivosti podporne infrastrukture v določeni industriji ali sektorju. Vsak sektor ali industrija v gospodarstvu nimata enakega potenciala za povečanje produktivnosti in za ustvarjanje dostojnih delovnih mest. Podpora partnerskih držav ne bi smela biti večinoma rezervirana za politične zahteve, ampak bi morala temeljiti tudi na ustrezni analizi latentne primerljive prednosti države. Prednost je treba dati odstranjevanju omejitev v tistih sektorjih, ki bi lahko najbolj prispevali k rasti, ki jo spodbuja zasebni sektor, in k ustvarjanju dostojnih delovnih mest v zadevni državi.

Industrijski grozdi so lahko obetaven način za oblikovanje strateških zavezništev za zagotavljanje podpornih storitev za specifični sektor ter dostopanje do globalnih vrednostnih verig. Potrebni so tudi ustrezni in predvidljivi regulativni okviri, značilni za določeno industrijo, ki bodo omogočili iskanje učinkovitih in trajnostnih tržno usmerjenih rešitev na področju elektrifikacije podeželja, trajnostne energije v mestih ali dostopa do finančnih in infrastrukturnih storitev, kot so mobilne telekomunikacije, voda, prevoz, energija in nastanitve.

Ukrep 1: Finančne svetovalne storitve in najsodobnejša diagnostična orodja za oblikovanje politik, s katerimi bodo vlade in panožne posredniške organizacije izboljšale nacionalne poslovne predpise in njihovo izvajanje, kar bo povečalo pravno gotovost, izboljšalo poslovno okolje in zmanjšalo stroške poslovanja.

2.2.2. Večja podpora za mikro, mala in srednja podjetja v formalnem in neformalnem sektorju

Za ukrepe na makro- in sektorski ravni za krepitev poslovnega okolja so potrebne dodatne podporne storitve na mezo- in mikroravneh, ki bodo povečale produktivnost ter pospešile naložbe in ustvarjanje dostojnih delovnih mest. Poudarek bo na podpori mikro, malih in srednjih podjetij, ki imajo zelo pomembno vlogo pri ustvarjanju delovnih mest, povečanju produktivnosti in izboljšanju delovnih pogojev v neformalnem gospodarstvu. Komisija bo pri zagotavljanju podpore za razvoj podjetij v največji možni meri delovala prek obstoječih poslovnih posrednikov in ponudnikov storitev, pri čemer bo upoštevala izkušnje, pridobljene z oblikovanjem lastnih podpornih struktur, ki so povezane z visokimi upravnimi stroški. Spodbujala bo tržno usmerjene pristope, ki od upravičencev iz zasebnega sektorja zahtevajo, da si delijo stroške prejete storitve.

Izkušnje Komisije na področju podpore evropskih MSP bi lahko bile koristne tudi za države v razvoju. Javna podpora, ki jo zagotavlja Evropska podjetniška mreža, bi lahko bila zgled tudi za spodbujanje sodelovanja MSP v državah v razvoju. Evropska podjetja lahko k razvoju podjetij v partnerskih državah prispevajo z vključevanjem mikro, malih in srednjih podjetij v svoje dobavne verige, zlasti v kmetijskih in živilskopredelovalnih sektorjih, pa tudi s prenosom tehnologije, vključno z ekoinovacijami ali rešitvami za obnovljive vire energije. Komisija z javnimi finančnimi institucijami sodeluje tudi pri programih, kot je pobuda za mala podjetja Evropske banke za obnovo in razvoj, v okviru katere se sredstva EU porabijo za svetovalne storitve, ki so prilagojene določenim sektorjem in državam. Treba je spodbuditi tudi vzpostavljanje močnejšega severno-južnega sodelovanja med podjetji, na primer v obliki partnerstev pri svetovanju in usposabljanju na delovnem mestu. Komisija bo poleg tega razvojno sodelovanje s partnerskimi državami uporabila za krepitev nacionalnih sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja v skladu s povpraševanjem na trgu dela in potrebami po spretnostih formalnih in neformalnih podjetij.

Program za rast podjetij in svetovalne storitve za podjetja (EGP-BAS) ponujajo svetovanje MSP iz držav vzhodnega partnerstva ter jim tako pomagajo pri razvoju in izboljšanju poslovanja. Do danes je to podporo uporabilo več kot 600 MSP, rezultati pa so izjemni, saj jih je po enem letu kar 90% svoje prihodke povečalo za povprečno 43%.

V Tanzaniji je **program podpore trgovini in kmetijstvu** prispeval k izboljšanju standardov kakovosti in povečanju produktivnosti v vrednostnih verigah čaja in kave za 50%. Malim kmetom se je izboljšal dostop do mednarodnih trgov, njihov neto prihodek pa se je povečal za vsaj 20%, kar je imelo neposreden učinek na sredstva gospodinjstva, krepitev vloge žensk, boljše izobraževanje otrok in zanesljivejšo prehransko varnostjo.

Približno 60–80 odstotkov podjetij v državah v razvoju je neformalnih. Predstavljajo ogromen potencial za rast in ustvarjanje delovnih mest, in čeprav delujejo zunaj formalnega prava, ne

smejo biti izključena iz podpore z razvojno pomočjo. Potrebni je več različnih ukrepov, ki bodo spodbujali uradno registracijo z učinkovitimi institucijami in pravnimi sistemi ter ščitili lastninske pravice, zlasti za zemljišča, ki se lahko uporabijo kot zavarovanje za posojila. Treba je sprejeti tudi ukrepe, ki bodo z varnejšim delovnim okoljem ter lažjim dostopom do trgov, financiranja, infrastrukture in socialnih storitev izboljšali produktivnost in delovne pogoje v neformalnem sektorju. Eden od uporabnih načinov za zagotavljanje podpore je usposabljanje in krepitev zmogljivosti neformalnih podpornih organizacij, kot so združenja proizvajalcev in organizacije za samopomoč v lasti članov. Zadruga, socialna podjetja in druge oblike podjetij, usmerjenih v ljudi, imajo pogosto vodilno vlogo pri zagotavljanju dostojnih delovnih mest, trajnostnega preživetja in vključujočih rešitev za socialne probleme.

Ukrep 2: Sofinancirati tržno usmerjene sheme, ki bodo mikro, malim in srednjim podjetjem v formalnem in neformalnem sektorju omogočila dostop do storitev za podporo podjetjem, ki jih ponujajo lokalni ponudniki, vključno s panožnimi posredniškimi organizacijami, inkubatorji, neformalnimi organizacijami za samopomoč in zadrugami, da izboljšajo svoje spretnosti na področju upravljanja, strokovnega znanja in povezav na trgih.

Ukrep 3: Podpreti zaveznitva med podjetji in zadevnimi ponudniki usposabljanja, kar bo prispevalo k razvoju ter izvajanju programov tehničnega in poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki temeljijo na povpraševanju.

2.2.3. Krepitev vloge žensk kot podjetnic in delavk

Komisija bo v okviru svoje podpore mikro, malim in srednjim podjetjem ter oblikovanja spodbudnega okolja za njihov razvoj posebno pozornost namenila ženskemu podjetništvu in zaposlovanju žensk. Ženske so v poslovnih skupnostih v državah v razvoju običajno premalo zastopane. To je pogosto posledica različne pravne obravnave moških in žensk, ki ovira priložnosti žensk pri zagonu podjetij, lastništvu premoženja in zemljišč ali dostopanju do kreditov in torej v veliki meri preprečuje enakost spolov. Komisija si bo prizadevala za sprejetje poslovnih predpisov, ki upoštevajo vidik spola, ter obravnavala posebne potrebe podjetnic in delavk glede usposabljanja in podpore ter tako zagotovila, da se bodo nedavne izboljšave pri izobraževanju deklet prenesle v dejanske gospodarske priložnosti za ženske.

2.2.4. Izboljšanje dostopa do financiranja in poglobljanje finančne vključenosti

Pomanjkanje dostopa do kapitala in ustreznih finančnih storitev predstavlja veliko oviro zlasti za razvoj mikro, malih in srednjih podjetij. Komisija podpira širši dostop do raznolikega sklopa finančnih storitev za gospodinjstva ter mikro, mala in srednja podjetja, ukrepi pa obsegajo vse od krepitev zmogljivosti finančnih posrednikov do zagotavljanja kapitala lokalnim bankam za financiranje mikro, malih in srednjih podjetij. Prihodnji programi bodo poleg tega osredotočeni na uporabo informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT) kot orodij za finančno vključevanje revnih, zlasti v Afriki, kjer že izredno spreminjajo finančno pokrajino. Poseben poudarek bo na modelih, osredotočenih na stranke, ki bodo spodbujali vključujoče storitve na področju kreditov, prihrankov, zavarovanja in plačil, pa tudi na cenejših, hitrejših in varnejših prenosih nakazil ob spodbujanju produktivnega vlaganja le-teh. Te dejavnosti bo dopolnjevala podpora za vzpostavitev ustrezne finančne infrastrukture in regulativnega okvira za finančni sektor, da se zagotovijo varstvo potrošnikov, odgovorno financiranje in dolgoročna stabilnost finančnega sistema.

V Južni Afriki je **instrument tveganega kapitala**, ki ga je vlada ustanovila s sredstvi EU, da bi spodbudila sodelovanje prikrajšanih oseb in zlasti žensk v gospodarstvu, 60 podjetjem zagotovil lastniški kapital ali navidezni lastniški kapital in prispeval k ustanovitvi 7 000 novih delovnih mest. Podjetje MX Metal Shoppe, na primer, je prejelo podrejeno posojilo v višini 200 000 EUR, ki je podjetju omogočilo, da je dodatna sredstva izrabilo za nakup nove opreme ter kritje potreb po dodatnem kapitalu in začetnih zagonskih stroških. V 18 mesecih od začetka delovanja je bilo zaposlenih 52 nekvalificiranih oseb, podjetje pa dela z dobičkom in hitro raste.

EU je prek **programa mikrofinanciranja držav AKP–EU** financirala projekt, ki je 12 mikrofinančnih institucijam na odročnih območjih v 12 državah podsaharske Afrike in na Haitiju zagotovil krepitev zmogljivosti. Podprl je tudi ustanovitev 14 novih finančnih produktov, kot so krediti za rezervoarje za vodo in šolnine, vezane vloge in storitve za prenos. Usposabljanja se je udeležilo več kot 750 članov osebja mikrofinančnih institucij, od boljšega dostopa do inovativnih finančnih storitev pa je imelo korist 120 000 novih strank na podeželskih območjih.

Kombiniranje nepovratnih sredstev EU in drugih virov razvojnih finančnih sredstev se je že izkazalo za učinkovit način za izboljšanje dostopa do financiranja, na primer prek jamstvenih shem in mikrofinančnih sredstev. Večja pozornost bo namenjena financiranju podjetnic, vplivanju na financiranje socialnih podjetij in naložb z velikim vplivom⁶, pa tudi izboljšanju dostopa do posojil in lastniškega financiranja MSP, poimenovanega tudi „manjkajoča sredina“, saj njihovih finančnih potreb običajno ne zadovoljijo niti mikrofinančne institucije niti tradicionalne banke.

Ukrep 4: Strateško uporabiti nepovratna sredstva EU, tudi z mehanizmi kombiniranja, da se izboljša dostop mikro, malih in srednjih podjetij do posojil, lastniškega kapitala, jamstev in „potrpežljivega“ kapitala, vključno v državah z visokim tveganjem in s financiranjem socialnih podjetij z učinkom.

Ukrep 5: Povečati podporo za finančno vključenost s posebnim poudarkom na finančni vključenosti žensk, mladih in prebivalstva na podeželju.

2.3. Prednostna usmerjenost v razvoj zasebnega sektorja in vključenost v razvojno sodelovanje EU

Priložnosti za krepitev vloge zasebnega sektorja, da se doseže vključujoča in trajnostna rast, so prisotne na večini področij podpore EU. Zasebni sektor ima pomembno vlogo na področju kmetijstva in kmetijskih dejavnosti, trajnostne energije, infrastrukture in socialnih sektorjev, pomemben pa je tudi na področjih okolja, podnebnih sprememb, migracij, upravljanja tveganja⁷, surovin⁸, naravnih virov, zdravstvenega varstva, zdravil, trajnostnega turizma in

⁶ Na primer, namen programa za financiranje z učinkom, ki ga EIB izvaja za regijo AKP in je bil v okviru obstoječega sklada za spodbujanje naložb v državah AKP vzpostavljen kot nov poseben instrument v višini 500 milijonov EUR, je doseči velik razvojni učinek s krovnim ciljem zmanjšanja revščine, in sicer z reševanjem socialnih in okoljskih izzivov, s katerimi se soočajo države AKP, vključno z ustvarjanjem dostojnih delovnih mest, trajnostjo malih in podeželskih podjetij, blaženjem podnebnih sprememb, prehransko varnostjo, dostopom do ključnih virov, kot sta voda in energija, ter gospodarsko in družbeno vključenostjo žensk in mladih.

⁷ Zelena knjiga o zavarovanju pred naravnimi nesrečami in nesrečami, ki jih povzroči človek [COM(2013) 213 final] poudarja vlogo zavarovanja pri pomoči državam v razvoju, izpostavljenim nesrečam, na področju oblikovanja učinkovitih finančnih kriznih mehanizmov.

⁸ V skladu s pobudo za surovine iz leta 2008 [COM(2008) 699].

prehrane. Komisija bo v skladu s politikami partnerskih vlad oblikovala načine za boljšo vključenost razvojnih ciljev zasebnega sektorja v podporne strategije ter opredelila načine za uporabo javnega sektorja kot izvedbenega in finančnega partnerja na teh področjih.

V tem okviru bi lahko bil večji del kombiniranih instrumentov EU dodeljen finančnim instrumentom, kot so posojila, jamstva, instrumenti za porazdelitev tveganja ter instrumenti lastniškega in navideznega lastniškega kapitala. Glavni cilj teh instrumentov je spodbuditi zasebne naložbe, ki so se izkazale za finančno izvedljive, vendar imajo malo možnosti za zagotovitev zadostnih sredstev iz tržnih virov. Dostop do financiranja in instrumentov za porazdelitev tveganja v državah v razvoju je tudi pomemben predpogoj za vlagatelje EU, ki želijo vstopiti na te trge. To velja zlasti za področja, kot je gradbeništvo, vključno s prometom, javnimi storitvami in stavbami, za katera so značilne visoke vnaprejšnje naložbe, visoka izpostavljenost tveganju in pogosto tudi nepoštena mednarodna konkurenca, zaradi česar je treba sprejeti ukrepe, ki bi vsem zagotovili enake konkurenčne pogoje.

2.3.1. Vključevanje zasebnega sektorja na področje trajnostne energije

Ukrep 6: Povečati zagotavljanje tveganega kapitala z zasebnimi naložbami za energetska učinkovitost, energijo iz obnovljivih virov in projekte za elektrifikacijo podeželja v državah v razvoju po uspešnem zgledu Svetovnega sklada za energetska učinkovitost in obnovljive vire energije (GEEREF).

Skupaj z evropskimi institucijami za financiranje razvoja vzpostaviti mehanizem za porazdelitev tveganja, da se povečajo zasebne naložbe v projekte, povezane z energijo.

2.3.2. Vključevanje zasebnega sektorja na področje trajnostnega kmetijstva in kmetijskih dejavnosti

Ukrep 7: Povezati kmete s trgi prek tržno naravnanih modelov, kot so pobude, razvite v okviru obsežnega programa za razvoj afriškega kmetijstva.

Krepiti zmogljivosti kmetijskih dejavnosti MSP in malih kmetov ter povečati njihov dostop do financiranja, tržnih informacij in tehnologij.

Pospeševati trajnostne lokalne in globalne trgovine s kmetijskimi proizvodi s podpiranjem koalicij podjetij, nevladnih organizacij, proizvajalcev, vlad in drugih deležnikov.

Razvijati in financirati instrumente za obvladovanje tveganja, kot so zagotovitev cen, zavarovanje za primer slabih vremenskih razmer in zavarovanje za nesreče.

Podpreti vključujoča javno-zasebna partnerstva in poslovne modele ob priznavanju postopkov, kot so prostovoljne smernice za odgovorno upravljanje lastništva zemlje, ribištva in gozdov, odgovorno vlaganje v kmetijstvo in pobuda za afriško zemljiško politiko.

2.3.3. *Vključevanje zasebnega sektorja v infrastrukturne sektorje*

Ukrep 8: Izrabiti kapital in strokovno znanje zasebnega sektorja za naložbe v infrastrukturo v državah v razvoju prek regionalnih kombiniranih instrumentov EU, kot je Skrbniški sklad EU za infrastrukturo za Afriko.

Uvajati pogodbe za načrtovanje, izgradnjo in izvedbo (design, build and operate) ter pojme trajnosti in stroškov v življenjski dobi v postopek javnega naročanja EU.

Spodbujati sodelovanje na področju razvoja in uporabe vesoljske tehnologije za trajnostni razvoj prek raziskovalnih programov, prenosa tehnologij, krepitev zmogljivosti in skupnih poslovnih pobud, vključno z razvojem satelitske navigacijske infrastrukture in storitvami opazovanja Zemlje.

2.3.4. *Vključevanje zasebnega sektorja v zelene sektorje*

Ukrep 9: Spodbujati ekološko podjetništvo in ustvarjanje zelenih delovnih mest z vodilno pobudo SWITCH TO GREEN (Preklopi na zeleno), ki temelji na pozitivnih izkušnjah programa SWITCH Azija in združuje politični dialog o vzpostavitvi pogojev za razvoj zelenega poslovanja s sofinanciranjem inovativnih projektov, ki podpirajo vzorce in prakse trajnostne potrošnje in proizvodnje v partnerskih državah.

Podpirati upravljanje zaščitene in drugih občutljivih območij biotske raznovrstnosti, med drugim s tematsko vodilno pobudo „Biodiversity for Life“ (Biotska raznovrstnost za življenje), ki zasebni sektor vključuje v načrtovanje in izvajanje shem plačil za ekosistemske storitve, lokalno upravljanje naravnih virov in javno-zasebna partnerstva.

2.4. **Spodbujanje vključevanja zasebnega sektorja v razvoj**

2.4.1. *Spodbujanje odgovornih poslovnih praks z razvojno politiko EU*

Zasebne naložbe v državah z nizkim in srednjim dohodkom, tako domače kot mednarodne, so se v zadnjem desetletju povečale za več kot trikrat in zdaj predstavljajo več kot polovico finančnih sredstev, ki so na voljo državam v razvoju, kar precej presega uradno razvojno pomoč⁹. Že majhna sprememba strategij v zvezi z zasebnimi naložbami lahko občutno spremeni učinek teh naložb na države v razvoju.

Strategija EU za družbeno odgovornost podjetij¹⁰ zagotavlja dobro podlago za odgovorno vključevanje evropskih podjetij v državah v razvoju. Komisija spodbuja podjetja, naj spoštujejo mednarodno uveljavljene smernice in načela, vključno z globalnim dogovorom ZN, vodilnimi načeli ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, tristransko deklaracijo Mednarodne organizacije dela (ILO) o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike, usmerjevalnim standardom ISO 26000 o družbeni odgovornosti in smernicami Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) za večnacionalna podjetja. Komisija prehaja na pristop, ki temelji na pravicah in zajema vse človekove pravice v razvojnem sodelovanju EU, vključno s podporo za razvoj zasebnega sektorja. Pričakuje tudi, da bodo vsa podjetja

⁹ Sporočilo Komisije „Razvojni program po letu 2015: celosten in integriran pristop k financiranju ukrepov za izkoreninjenje revščine in trajnostni razvoj“ [COM(2013) 531].

¹⁰ Obnovljena strategija EU za družbeno odgovornost podjetij za obdobje 2011–14 [COM(2011) 681 final].

spoštovala človekove pravice. Podjetja, ki vlagajo v države v razvoju ali v njih poslujejo, bi morala zagotoviti, da imajo vzpostavljene politike za preprečevanje podkupovanja in davčnih utaj ter sisteme za ocenjevanje tveganj in blažitev morebitnih povratnih učinkov, povezanih s človekovimi pravicami, delom, varstvom okolja ter z vidiki svojega poslovanja in vrednostnih verig, povezanimi z nesrečami, med drugim z dobrim sodelovanjem z vladami, partnerji v socialnem dialogu in nevladnimi organizacijami. Upoštevanje socialnih, okoljskih in davčnih standardov je tudi predpogoj za sodelovanje EU z zasebnim sektorjem ali prejemanje javne podpore. S spodbujanjem ozaveščenosti potrošnikov ter pravične in etične trgovine se bodo okrepile odgovorne poslovne prakse podjetij v zvezi z vzorci in praksami trajnostne potrošnje in proizvodnje.

Prostovoljna prizadevanja podjetij za sprejetje odgovornejših in trajnostnih poslovnih praks bi bilo treba združiti s preglednejšim poslovanjem in bojem proti korupciji, pa tudi s prizadevanji za ratifikacijo in učinkovito izvajanje mednarodnih konvencij s področij pravic delavcev in varstva okolja v političnih dialogih EU s partnerskimi državami in prek trgovinske politike EU. Določbe o vprašanih trajnostnega razvoja so vključene tudi v zadnje sporazume EU o trgovini in naložbah¹¹, nekatere avtonomne sheme trgovinskih preferencialov EU¹² pa spoštujejo mednarodne konvencije s področij človekovih pravic, pravic delavcev, varstva okolja in dobrega upravljanja. Posebno pozornost bo treba nameniti zagotavljanju pravičnih in preglednih praks na področju zaposlovanja in obravnavanja delavcev migrantov.

V nekaterih industrijah, kot sta rudarstvo in gozdarstvo, v katerih so priložnosti in tveganja zasebnih naložb za razvoj še posebej visoka, je treba odgovornim poslovnim praksam nameniti posebno pozornost in ukrepe. Komisija bo na podlagi sedanje podpore pobudam, kot so pobuda za preglednost v ekstraktivni industriji (EITI), proces Kimberley in akcijski načrt EU za izvrševanje zakonodaje, upravljanje in trgovanje na področju gozdov (FLEGT) okrepila prizadevanja za izboljšanje preglednosti v ekstraktivni industriji (nafta, zemeljski plin in rudarstvo) in sektorju gozdarstva ter v okviru novih zakonodajnih zahtev EU o poročanju po državah omogočila učinkovito uporabo informacij, ki so bile zbrane v okviru pobude EITI in ki so jih podjetja razkrila o svojih plačilih vladam za izkoriščanje naravnih virov. Poleg tega sta bila nedavno sprejeta skupno sporočilo o odgovornem pridobivanju mineralov z območij, prizadetih zaradi konfliktov, in območij z visokim tveganjem ter predlog povezane uredbe¹³.

Ukrep 10: Promovirati mednarodne smernice in načela za družbeno odgovornost podjetij prek političnega dialoga in razvojnega sodelovanja s partnerskimi državami ter krepiti tržno nagrajevanje za družbeno odgovornost podjetij v javnih naročilih in prek spodbujanja trajnostne potrošnje in proizvodnje.

¹¹ Na primer okvirni sporazum z Republiko Korejo, ki je bil podpisan 10. maja 2010.

¹² Na primer shema GSP+, ki zahteva, da najmanj razvite države, ki uživajo ugodnosti sheme, ratificirajo in spoštujejo 27 mednarodnih konvencij ter tako v svojo zakonodajo vključijo minimalne standarde o delu, varstvu okolja in boju proti korupciji, ki jih morajo podjetja spoštovati.

¹³ JOIN(2014) 8, 28.2.2014 in COM(2014) 111, 5.3.2014.

2.4.2. *Krepitev vključujočih poslovnih in tržno usmerjenih rešitev za razvoj*

Da bi bila rast vključujoča, mora zlasti revnim omogočati gospodarske priložnosti, ki spodbujajo trajnostno preživetje. Zasebni sektor lahko neposredno prispeva k vključujoči rasti s sodelovanjem v gospodarskih dejavnostih, ki takoj vplivajo na revne, saj imajo ti kot stranke in potrošniki na strani povpraševanja ter kot proizvajalci, distributerji ali delavci na strani ponudbe večje gospodarske priložnosti. Številne države članice EU prek različnih partnerskih programov že sodelujejo s podjetji pri uveljavljanju takih vključujočih poslovnih modelov¹⁴. Komisija ima lahko pri tem dopolnilno vlogo in prek programov za razvoj zasebnega sektorja pomaga pri vzpostavitvi ekosistema lokalnih podpornih institucij za vključujoča podjetja. Poleg tega bo podprla posnemanje in razširjanje uspešnih vključujočih poslovnih modelov s krepitvijo omrežij in platform, ki spodbujajo dialog in širjenje znanja v zasebnem sektorju, zagotavljajo preglednost obstoječih podpornih storitev in priložnosti za financiranje ter spodbujajo partnerstva med podjetji, finančnimi institucijami, delavskimi in delodajalskimi organizacijami, nevladnimi organizacijami, donatorji in/ali vladami.

Ukrep 11: Podpirati posnemanje ter razširjanje uspešnih vključujočih poslovnih modelov in inovativnih, tržno usmerjenih rešitev za razvojne probleme s krepitvijo platform in omrežij zasebnega sektorja, usmerjenih v ukrepe, ki spodbujajo širjenje znanja, partnerstva in sklepanje poslov med podjetji in drugimi akterji.

2.4.3. *Spodbujanje javno-zasebnih partnerstev in zavezništev z več deležniki*

Partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem zaradi izvajanja projektov ali storitev, ki jih običajno zagotavlja javni sektor, so lahko učinkovit način za zanesljivejšo in cenovno dostopnejšo ponudbo javnih dobrin in storitev revnim, obenem pa z naložbami zasebnega sektorja dopolnjujejo vladna sredstva. Sektor gradbeništva in nizkoogljično gospodarstvo, ki učinkovito uporablja vire, sta primera, v katerih lahko evropsko strokovno znanje prek javno-zasebnih partnerstev zagotovi inovativne rešitve na področjih, kot so energija iz obnovljivih virov, zelene stavbe ali druge infrastrukturne storitve, na primer oskrba z vodo in sanitarna oskrba, ravnanje z odpadki in promet.

Komisija bo na tem področju še naprej zagotavljala tehnično pomoč javnim institucijam, ki bodo tako okrepile svoje upravne zmogljivosti, vzpostavila bo pravne in regulativne okvire ter smernice za javno-zasebna partnerstva, spodbujala bo mehanizme javno-zasebnega dialoga, ki bodo omogočili priložnosti za oblikovanje javno-zasebnih partnerstev, zagovarjala reforme pravnega in regulativnega okvira ter uporabljala finančne instrumente za povečanje zasebnih finančnih sredstev za infrastrukturne projekte, tako da bo s kombiniranimi instrumenti EU krepila dejavnosti, ki jih upravičene finančne institucije za zasebni sektor izvajajo na področju posojil in lastniškega kapitala. Te dejavnosti bodo morala dopolniti prizadevanja za izboljšanje strokovnega znanja, preglednosti in upravljanja v javnem sektorju, ki bodo zagotovila, da se spodbude zasebnih akterjev zaradi dobička ujemajo z javnimi interesi.

¹⁴ Na primer nemški program „develoPPP“, avstrijski program za gospodarska partnerstva, program podjetij za razvoj, ki ga je pripravila švedska mednarodna agencija za razvojno sodelovanje (SIDA) ali skladi za izzive, ki sta jih med drugim ustanovila oddelek Združenega kraljestva za mednarodni razvoj (DFID) in nizozemsko ministrstvo za zunanje zadeve.

Komisija ni usmerjena le v klasična javno-zasebna partnerstva v infrastrukturnem sektorju, ampak bo podprla nove oblike partnerstev in zavezništev z več deležniki med nacionalnimi in lokalnimi organi, podjetji in nevladnimi organizacijami, ki bodo zlasti na podeželskih območjih ženskam in drugim izključenim skupinam omogočile razvijanje znanj in spretnosti ter zagotovile osnovne storitve, kot so dostop do trajnostne in cenovno dostopne energije, vode, zdravstvenega varstva in izobrazbe, med drugim tudi na področjih kmetijstva in prehrane.

2.4.4. *Opredelitev vloge in odgovornosti zasebnega sektorja v prizadevanjih za globalni razvoj*

V sporočilu Komisije „Dostojno življenje za vse“¹⁵ je spodbujanje dejavnikov za vključujočo in trajnostno rast, vključno z zagotavljanjem osnovnih storitev razvoja človeštva in ustvarjanjem dostojnih delovnih mest, navedeno kot eno od petih prednostnih področij, na katerih bi morala temeljiti globalna agenda za obdobje po letu 2015. Ta agenda se bo ustrezno odzvala na izziv doseganja vključujoče in trajnostne rasti le, če bo pri njenem oblikovanju sodeloval zasebni sektor. Komisija si bo ob tesnem usklajevanju z državami članicami dejavno prizadevala za opredelitev jasne in dejavne vloge zasebnega sektorja v vsakem razvojnem okviru za obdobje po letu 2015. Strinja se tudi s priznanjem iz sklepnega dokumenta Rio+20, da lahko dejavno sodelovanje zasebnega sektorja prispeva k doseganju trajnostnega razvoja in preoblikovanju v vključujoče zeleno gospodarstvo. Hkrati bo Komisija okrepila svoja prizadevanja, da bi izpolnila zaveze, ki jih je na forumu na visoki ravni o učinkovitosti pomoči v Busanu sprejela glede učinkovitega javno-zasebnega sodelovanja za razvoj.

Ukrep 12: Potrditi skupne izjave o javno-zasebnem sodelovanju in dejavno sodelovati v partnerstvu za blaginjo, ki je nastalo na podlagi pobude Private Sector Building Block (Gradnik zasebnega sektorja).

3. POT NAPREJ: ORODJA IN NAČINI ZA VKLJUČITEV ZASEBNEGA SEKTORJA KOT PARTNERJA V RAZVOJNO SODELOVANJE

Komisija bo z različnimi ukrepi iz svojih nacionalnih, regionalnih in tematskih programov izvedla in uskladila svoj pristop k razvoju zasebnega sektorja in izkoristila potencial zasebnega sektorja kot partnerja v razvojnem sodelovanju. Izvajanje navedenega pristopa in prednostnih nalog pomeni, da je treba obstoječe pristope in orodja prilagoditi, nove pa vključiti v portfelj instrumentov razvojnega sodelovanja EU.

3.1. Okvir za strukturiran dialog in skupno ukrepanje z zasebnim sektorjem

Za razumevanje potreb in omejitev lokalnega zasebnega sektorja ter izkoriščanje potenciala evropskega zasebnega sektorja, da bo sodeloval pri razvoju in s podjetji v državah v razvoju, je potreben prostor za zasebno-javno delovanje in sodelovanje. Komisija bo na lokalni ravni prek delegacij EU spodbujala vključujoč javno-zasebni politični dialog s podpiranjem delovanja obstoječih ali novih mehanizmov dialoga, kot so nacionalni sveti za zaposlovanje, delo ali izvoz, in z usmerjeno krepitevijo zmogljivosti predstavnikov zasebnega sektorja, vključno z gospodarskimi zbornicami, socialnimi partnerji in organizacijami, ki predstavljajo

¹⁵ COM(2013) 92 final.

mikro, mala in srednja podjetja, podjetnice ter podjetja in delavce v neformalnem sektorju, da bi povečala njihov prispevek k takim mehanizmom dialoga. Komisija si bo poleg tega prek političnega dialoga s partnerskimi državami prizadevala za povečanje pripravljenosti vlad in lokalnih organov za sodelovanje v odprtih razpravah s predstavniki zasebnega sektorja.

Komisija bo na evropski in svetovni ravni prispevala k razvoju okvira za dialog in učinkovito skupno ukrepanje z zasebnim sektorjem, po možnosti s krepitvijo obstoječih pobud, tudi nedavno ustanovljenega foruma za razvojno politiko (PFD)¹⁶, da se okrepi usklajevanje med posameznimi evropskimi platformami in programi. Prek mehanizmov dialoga na ravni sektorja bodo potekala tudi prizadevanja za neposrednejši stik s podjetji in njihovimi sektorskimi združenji, da se izboljša sodelovanje zasebnega sektorja in spodbudi sprejemanje tržno usmerjenih rešitev v sektorjih trajnostnega kmetijstva in kmetijskih dejavnosti, trajnostne energije in infrastrukture ter v socialnih sektorjih.

3.2. Zagotavljanje zasebnih sredstev za razvoj s kombiniranimi instrumenti

Komisija kombinirane instrumente, ki združujejo nepovratna sredstva EU s posojili ali lastniškim kapitalom drugih javnih in zasebnih financerjev, priznava kot pomembno orodje za pridobivanje dodatnih sredstev za razvoj in povečanje učinka pomoči EU. Komisija si prek platforme EU za kombiniranje pri zunanjem sodelovanju skupaj s finančnimi institucijami prizadeva, da bi z večjo uporabo finančnih instrumentov, kot so jamstva, lastniški kapital in drugi instrumenti za porazdelitev tveganja za naložbe v infrastrukturo, privabila več zasebnih sredstev in povečala spodbujevalni učinek kombiniranja. V tem okviru proučuje tudi možnosti, da bi z oblikovanjem namenskih oken za zasebni sektor v regionalnih kombiniranih instrumentih razširila področje uporabe kombiniranih instrumentov na nova področja, kot sta trajnostni kmetijski in socialni sektor, ter spodbudila dodatne projekte, ki močno vplivajo na razvoj lokalnega zasebnega sektorja, na primer dostop MSP do financiranja.

3.3. Izkoriščanje politične teže EU pri podpiranju vključujoče in trajnostne rasti

V posvetovanjih z deležniki je bilo pri pripravi tega sporočila izraženo skupno stališče, da je politična teža EU primerljiva prednost, ki bi jo bilo treba bolje izkoristiti pri podpori razvojnih ciljev zasebnega sektorja. Zato si bo Komisija prizadevala, da bi še povečala pozitivno vzajemno delovanje politik in instrumentov EU ter njihov učinek na razvoj zasebnega sektorja na področju trgovine, podjetij, zaposlovanja in drugih zadevnih področjih.

Komisija si bo v posvetovanju z Evropsko službo za zunanje delovanje prek političnega dialoga s partnerskimi državami in na večstranskih forumih še naprej prizadevala, da zagotovi zavezanost mednarodno dogovorjenim načelom in smernicam o odgovornih poslovnih praksah na področjih človekovih pravic in pravic delavcev, okoljskih standardov, pa tudi boja proti korupciji in davčnega ravnanja. Proučila bo, kako bi lahko v okviru političnega dialoga najboljše obravnavali vprašanja, kot so reforme poslovnega okolja, ki so ključne za naložbe, inovacije in razvoj zasebnega sektorja, vključno s pravno državo, bojem proti korupciji, upravljanjem javnih financ, davčno reformo ter učinkovitostjo in zmogljivostjo finančnih institucij.

¹⁶ Forum za razvojno politiko je Komisija ustanovila kot prostor za dialog med več deležniki, v katerem lokalni organi, organizacije civilne družbe in predstavniki zasebnega sektorja prispevajo k razvojnim politikam in programom EU.

Komisija si bo prizadevala tudi za sinergije med proračunsko podporo in neposrednim ukrepanjem, da se dosežejo razvojni cilji zasebnega sektorja. Proračunska podpora in z njo povezan politični dialog lahko na koristen način podpreta reforme poslovnega okolja v partnerskih državah, tako da spodbujata stabilnost makroekonomskega okvira, zanesljivo upravljanje javnih financ, preglednost in nadzor nad proračunom. Poleg tega lahko posebne pogodbe o reformah in kazalniki rezultatov, osredotočeni na razvoj zasebnega sektorja, prispevajo k doseganju reform poslovnega okolja.

Politična teža EU je odvisna od tega, ali bodo Komisija in države članice izkoristile svoje različne prednosti in zmogljivosti ter sodelovale s skupno strateško vizijo. EU bo z boljšim usklajevanjem donatorjev in skupnim načrtovanjem programov zagovarjala enotno stališče in bolje izkoristila dejstvo, da je v večini partnerskih držav ena od največjih donatorjev, ki podpirajo vključujoč in trajnosten gospodarski razvoj.

Zasebni sektor s povečanjem svojih naložb v državah v razvoju in dejavnejšo vlogo v razvojnem sodelovanju jasno sporoča, da lahko ima pri prispevanju k vključujoči in trajnostni rasti v partnerskih državah zelo pomembno vlogo. Strategija iz tega sporočila bo Komisiji omogočila, da bo spodbudila in pospešila sodelovanje lokalnih in evropskih podjetij, kar bo v praksi prineslo konkretne rezultate.